

Skúsenosti z prieskumu

Podplukovník Juraj Šaletroš, major Koloman Bartoš

Jednou z najdôležitejších podmienok úspešného vedenia boja v horskom a zalesnenom teréne je komplexný prieskum. Pri útoku v horách veliteľia všetkých stupňov sú povinní pečlivo plánovať, organizovať a nepretržite riadiť prieskum. Zdôraznenie tohto úkolu vyplýva zo zvlášť obtiažných podmienok vedenia útočného boja v horskom a zalesnenom teréne.

Hlavným úkolom prieskumu motostreleckej divízie za útoku v horách bude včas zistiť umiestnenie jaderno-raketových prostriedkov nepriateľa a zničiť ich do doby zahájenia útoku.

Ďalším dôležitým úkolom prieskumu bude dokonale preskúmať terén s dôrazom na prechody cez úžlabiny, údolia, domínajúce výšiny a vyhľadávanie obchádzok. Zvláštnu pozornosť musí prieskum venovať zisťovaniu zamorených údolí a úžlabín rádioaktívnymi alebo otravnými látkami.

Vzhľadom k značnému množstvu úkolov a značnej šírke útočného pásma divízie tieto úkoly nie sú schopné splniť organické prieskumné jednotky, ale v značnej miere musia byť pre ich plnenie vyčlenené motostrelecké jednotky.

Prieskumné jednotky divízie pri útoku v horskom a zalesnenom teréne plnia hlavne prieskumové úkoly v hĺbke, s dôrazom na zisťovanie jaderno-raketových prostriedkov, rádiolokátorov, VS, druhých sledov a záloh. Do týlu protivníka spravidla sú dopravované vrtuľníkmi. Vo výnimočných prípadoch je nutné počítať s prechodom prieskumných skupín cez front do týlu protivníka pešo. Pre prieskum na čele bojových zostáv sú vyčleňované motostrelecké a tankové jednotky, vycvičené pre plnenie týchto úkolov. Najdôležitejšie úkoly prieskumu na čele bojových zostáv musia však plniť prieskumné jednotky plukov.

K splneniu prieskumových úkolov pri útoku v horskom a zalesnenom teréne sme prieskum organizovali nasledovne:

Aby prieskum mohol včas získať podklady pre zničenie nepriateľa v horskom a zalesnenom teréne, zahájil plnenie úkolu značne skôr než vojská. Skúsenosti z cvičenia ukázali, že prieskumný odrod divízie, samostatné prieskumné hliadky práporov a plukov mali najmenej 4 až

5 hodín a prieskumné skupiny divízie 8 až 10 hodín časového predstihu pred útočiacimi vojskami, aby mohli včas získať zprávy v útočnom pásme divízie. Samostatné prieskumné hliadky plukov a práporov potrebovali tento časový predstih z toho dôvodu, že vykonávali v počiatočnom období prieskum nepriateľskej zostavy na prednom okraji až do hĺbky 4 až 6 kilometrov kombinovane, t.j. z časti na OT a pešo, podľa charakteru nepriateľskej obrany a terénu.

Ich úkolom bolo zistiť rozmiestnenie nepriateľa na prednom okraji, systém jeho zátarasov, možné obchádzky, medzery v jeho zostave, miesta velenia a palebné postavenia minometov a delostrelectva s dôrazom na 203,2mm H. Do zostavy samostatných prieskumných hliadok boli zaradovaní delostreleckí, ženijní a chemickí prieskumníci.

Skúsenosti ukázali, že samostatné prieskumné hliadky museli vynaložiť maximálne úsilie, aby v uvedenom časovom rozpätí získali hodnotné podklady pre upresnenie rozhodnutia veliteľov všetkých stupňov. Samostatné prieskumné hliadky boli vybavené rádiovými stanicami R-105 a R-109 mimo rádiových staníc R-113 v obrnených transportéroch. To umožnilo samostatným prieskumným hliadkam okamžite predávať získané zprávy za každej situácie.

Za útoku samostatné prieskumné hliadky práporu boli vybavené rádiovými stanicami R-105, mali spojenie s veliteľom práporu a postupovali na vzdialenosť 6 až 8 kilometrov pred práporom. Samostatné prieskumné hliadky plukov postupovali na vzdialenosť 10 až 15 kilometrov pred bojovou zostavou pluku s úkolom zisťovať zbrane hromadného ničenia nepriateľa, sledovať prísun záloh do útočného pásma pluku, zisťovať a upresňovať vybudovanie a obsadenie ďalších obranných postavení,

získovať zamorené úseky, systémy zátarasov a vyhľadávať obchádzky. Pre splnenie tohto úkolu boli vybavené rádiovými stanicami R-113 v obrnených transportéroch a rádiovou stanicou R-109. Získané zprávy predávali náčelníkovi prieskumu pluku, ktorý riadil celú ich činnosť.

Prieskumný odraz divízie postupoval na smere hlavného úderu divízie a do hĺbky nepriateľskej zostavy sa mu podarilo preniknúť až po prelomení prvého postavenia. Postupoval potom na vzdialenosť 15 až 20 kilometrov pred bojovou zostavou divízie. Jeho úkolom bolo zisťovať a ničiť zbrane hromadného ničenia, sledovať manévr a použitie nepriateľských záloh s dôrazom na tankové jednotky, budovanie a obsadenie obranných postavení a systémov zátarasov, vyhľadávať obchádzky, v súčinnosti s taktickým výsadbkom zachvacovať a udržať zvlášť dôležité priestrsky a dôležité komunikačné objekty. Za tým účelom bol posilnený tankovými a motostreleckými jednotkami, delostreleckými, ženijnými a chemickými prieskumníkmi. Veliteľ prieskumného odrazu si k prieskumu vyslal prieskumnú hliadku na obrnených transportéroch na vzdialenosť 3 až 5 kilometrov. Spojenie s prieskumnými hliadkami udržiaval pomocou rádiových stanic R-113 a spojenie s náčelníkom prieskumu divízie rádiovou stanicou R-112.

Do týlu protivníka divízie vyslal tri prieskumné skupiny z divíznej prieskumnej rot. Do zostavy prieskumných skupín boli zaradení delostreleckí, ženijní a chemickí prieskumníci. Každá prieskumná skupina bola vybavená dvoma rádiovými stanicami: rádiovou stanicou R-109 divíznej prieskumnej rot a rádiovou stanicou R-108 od prieskumnej delostreleckej batérie. Do týlu protivníka boli prepravené pomocou vrtulníkov. Ich úkolom bolo zisťovať prostriedky jaderného napadnutia takticko-operačného dosahu a zisťovať rozmiestnenie a manévr záloh nepriateľa. Vzhľadom k tomu, že zbrane hromadného ničenia boli umiestnené v údoliach, museli byť prieskumnými skupinami zriadené retranslačné stanice na dominantných výšiniach, aby zprávy o týchto prostriedkoch mohli prieskumné skupiny včas predať náčelníkovi prieskumu divízie. Náčelník prieskumu divízie zriaďoval na dominantných výšiniach poblíž miest velenia retranslačnú stanicu. Tým bola dosiahnutá priama viditeľnosť medzi korešpondujúcimi rádiovými stanicami a bolo dosiahnuté toho, že získané zprávy

boli včas predané na vzdialenosť 30 i viac kilometrov, teda ďaleko nad stanovený dosah rádiových stanic. Náčelník prieskumu takto mal v rozhodujúcich fázach boja neustále spojenie s prieskumnými skupinami a ich zprávy mohol okamžite využiť pre zničenie zistených prostriedkov jaderného napadnutia. Cvičenie prinieslo veľmi závažný poznatok v tom, že prieskumné skupiny musia byť dokonale vycvičené v navádzaní paľby klasického delostrelectva, rakiet a letectva. Tento úkol vyniká zvlášť pri boji v horách, vzhľadom k dobrým maskovacím podmienkam pre ZHN nepriateľa a ťažkej orientácii v teréne pri určovaní súradníc cieľa.

Pri boji v horách sú veľmi zťažené podmienky pre prieskum technickými prostriedkami. Tieniace účinky hôr značne znížili účinný dosah rádiolokátorov a prostriedkov zvukomerného prieskumu. Tým sa stalo, že na cvičení prostriedky delostreleckého prieskumu v mnohých prípadoch nemohli určiť presne polohu cieľa a mali značne znížený dosah do hĺbky.

Horský a zalesnený terén do značnej miery zťažoval i činnosť vzdušného prieskumu a to z toho dôvodu, že skýtal výhodné maskovacie podmienky pre vojská nepriateľa. Vzdušný prieskum bol vykonávaný nad údoliami. Bol zameraný hlavne na zisťovanie presunov nepriateľských záloh po komunikáciach. Veľmi dobre sa osvedčil delostrelecký vzdušný prieskum, ktorý bol hlavne využívaný k doplnkovému prevereniu zistených prostriedkov jaderného napadnutia.

Jedným z dôležitých prostriedkov prieskumu bola hustá sieť pohyblivých pozorovacích stanovišť na všetkých stupňoch velenia.

Vzhľadom k možným rýchlym zmenám situácie pri boji v horách náčelník prieskumu divízie správne si vytvoril silnú zálohu prieskumu. Cvičenie potvrdilo, že vytváranie silnej zálohy prieskumu umožňuje náčelníkovi prieskumu vyslať doplnkový prieskum pri zmenách situácie.

Ako ukázalo cvičenie, jednou z dôležitých podmienok úspešného vedenia prieskumu je organizácia nepretržitého spojenia. Náčelník prieskumu divízie organizoval dve siete prieskumu. V prvej rádiovéj sieti prieskumu boli začlenení náčelníci prieskumu plukov, prieskumný odraz divízie a náčelník prieskumu divízie. Sieť bola vybavená rádiovými stanicami R-113 a R-112. V druhej rádiovéj sieti bol začlenený náčelník prieskumu divízie a prie-

skumné skupiny divízie. Sieť bola vybavená rádiovými stanicami R-109 a R-108. Pri spojení s prieskumnými skupinami bola prevádzka v stanovených reláciach, pričom rádiová stanica náčelníka prieskumu divízie neustále bola na prijímači a tým

bolo umožnené okamžité predanie správ získaných prieskumnými skupinami. Pre zprávy o zbraniach hromadného ničenia bol stanovený signál, na ktorý všetky ostatné rádiové stanice museli vystúpiť zo siete.

Z á v e r

Zo skúseností získaných pri cvičení vyplýva, že najspoľahlivejším prostriedkom prieskumu v horskom a zalesnenom teréne je vojak-prieskumník, fyzicky zdatný, dobre vycvičený a dokonale materiálne pre túto činnosť vybavený. Horský a zalesnený terén skýta výhodné podmienky pre ničenie prostriedkov jaderného napadnutia. Malý počet ciest v údoliach, veľký počet neprehľadných zatáčiek a mnoho mostov umožnilo prieskumným jednotkám v rozsiahlom merítke zisťovať a ničiť tieto zbrane. Z toho dôvodu sa javí nutnosť vybavovať prieskumné jednotky trhavinami a usmerňovacími náložami.